

Андрій Сибіга,
Міністр закордонних справ України

ВІД СИЛИ ДИПЛОМАТІЇ — ДО ДИПЛОМАТІЇ СИЛИ

Імовірно, 2025 року Україна була не завжди «дипломатична» в повсякденному розумінні цього слова. Ми часто були незручні, проте завжди впевнені та сильні.

На початку року світові довелося пристебнути дипломатичні паски. Сьогодні, входячи з початком осені в новий політичний сезон, можемо впевнено сказати: попри геополітичні турбулентності, нам вдалося відстояти всі наші головні дипломатичні позиції.

Ми здобули дипломатичні шрами, пережили надскладний тиск і часом шантаж, проте ми вистояли. Ми зберегли допомогу та союзництво.

Багато речей продиктовані лідерством Президента України Володимира Зеленського — його особистим залученням до всіх основних напрямів. Справедливий мир, зброя, збереження подальшої допомоги союзників, забезпечення стійкості України, захист людей.

«Жодних рішень щодо України без України. Жодних рішень щодо Європи без Європи», — казав Президент Зеленський на Мюнхенській безпековій конференції в лютому. Ця формула стала аксіомою нашого європейського союзництва.

Моя колишня німецька колега Анналена Бербок, обрана нині Головою ювілейної 80-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН, зазначила, що «Україна перевинайшла дипломатію». Думаю, це справедливе твердження.

Наша дипломатія сьогодні — це дипломатія сили.

Ми знаємо, що за нами сила правди та сила нашого народу. Насамперед сила наших воїнів — хоробрих захисників і захисниць Європи.

Вже понад 11 років Україна протистоїть російській навалі. Понад три роки повномасштабного вторгнення. Ми пройшли три надважкі зими. І готуємося до четвертої. Ми знаємо, що Росія не відмовиться від терору. Але так само знаємо, що Росія не здатна зламати дух нашого народу.

Ми гідно протистоїмо російській агресії, бо ми не одні.

Цей рік дійсно може стати визначальним для зупинення російської агресії. Україна прагне миру та заслуговує на справедливий, достойний мир. Саме тому ми ще в березні підтримали пропозицію США про повне, безумовне припинення вогню.

Пів року потому наше основне дипломатичне досягнення — це єдине трансатлантичне бачення: безпека — наріжний камінь тривалого миру. Безпекові гарантії — головний елемент дипломатичного рішення.

М'яч, як завжди, лежить на боці Росії. Наш із союзниками тиск здатен змусити агресора віддати пас у бік стійкого миру в Європі. Москва продовжує терор проти цивільного населення України, планує нові наступальні дії та зовсім не збирається закінчувати війну.

Росія живе війною. Росія має припинити вбивати. Путін має чітко усвідомити, що не здатен досягнути своїх цілей. Лише сила може змусити його прийняти цей факт. Путін уже став найбільшим масовим убивцею власного народу, проте він на це не зважає.

На шляху до справедливого та стійкого миру нам потрібні три основні компоненти: залученість і лідерство США в мирних зусиллях, зростання ціни подальшої агресії для Росії (нові санкції, конфіскація знерухомлених активів, поглиблення ізоляції) та зміцнення України включно з пакетом стримування, — Росія має знати, що будь-яка її спроба розпочати нову війну коштуватиме їй значно більше, ніж може принести.

* * *

Я хочу детально зупинитися на таких трьох аспектах, як безпека у світі, здобутки української дипломатії сили та наші пріоритети на майбутнє.

Перше. Безпека.

2025 року стало очевидно: російська загроза не обмежується Україною. Вже сьогодні наслідки російської війни є глобальними. Росія відповідальна за світові турбулентності та кризи. Росія ставить під сумнів глобальну свободу судноплавства, підважує продовольчу безпеку, вепонізує енергію. Росія посилює злочинні режими у світі. Росія — єдина країна у світі, що вдається до ядерного шантажу.

Російська армія вже не та, що була 2022 року. Вони, на жаль, здобули та здобувають багатий військовий досвід і розвивають військові технології. Росія — загроза глобальній безпеці.

Йдеться не лише про Європу. Спробуйте відповісти собі на запитання, що Північна Корея отримала в обмін на участь підрозділів своєї армії в російській агресії проти України. Це насамперед додаткові оборонні спроможності, що створюють пряму загрозу в Азії. Трансатлантична безпека невідривно пов'язана з безпекою Індो-Тихоокеанського регіону.

Добра новина — світ почав діяти рішучіше. Жорстка, але справедлива позиція Президента США Дональда Трампа змусила країни-члени НАТО переглянути свої національні бюджети. Погоджені 5% ВВП на оборону та супутні витрати зроблять Альянс сильнішим. Членство України згодом зробить НАТО ще сильнішим.

Відчувається нове лідерство Європи. Нова європейська сила. Європа дедалі більше усвідомлює відповідальність за власну безпеку. Європа стає свідомою необхідності бути самодостатньою в оборонно-безпековій галузі. Свої внески в нашу підтримку європейські союзники дедалі частіше розглядають не як допомогу, а як інвестиції у власну безпеку.

Наша безпека неподільна.

Маємо закріплювати це як основу глобального сприйняття. Україна вже сьогодні є контрибутором колективної безпеки та сили. Активно розвиваючи власний оборонно-промисловий комплекс і маючи унікальний досвід бойового випробування власних розробок, Україна в майбутньому стане світовим хабом оборонної промисловості. У завтрашньому світі, де оборонна індустрія буде геополітичним важелем, це матиме особливу важливість.

Друге. Здобутки дипломатії сили.

Наше основне дипломатичне досягнення — спільне бачення зі США, Європою й іншими союзниками щодо безпеки як передумови миру. Ми всі погоджуємося, що безпекові гарантії — наріжний

камінь стійкого миру. Ці гарантії мають бути юридично зобов'язальними. Ми маємо бути здатні себе захистити, щоб не бути змушені це робити. Ми маємо отримати чіткі відповіді, хто і як протидіятиме Росії в разі чергової спроби агресії.

За рік роботи ми досягнули важливих результатів. Понад 50 країн оголосили про нові пакети військової підтримки. Зростають прямі інвестиції в наш ОПК. Данська модель стає рольовою. Україна має стати максимально самодостатньою для забезпечення потреб власного ОПК та армії.

Ухвалення в лютому 2025 року резолюції 11-ї надзвичайної спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН «Просування всеохоплюючого, справедливого та сталого миру в Україні» стало знаковим досягненням української дипломатії й важливим свідченням збереження широкої міжнародної підтримки нашої держави. Попри турбулентність у міжнародному середовищі, нам вдалося згуртувати потужну коаліцію держав, які підтвердили свою відданість принципам Статуту ООН, суверенітету, незалежності та територіальній цілісності України. Ухвалення резолюції стало чітким сигналом єдності міжнародної спільноти навколо фундаментальних норм і цінностей, а також ще одним кроком у послідовному захисті міжнародного правопорядку, заснованого на правилах.

У нас із партнерами спільне бачення світу, в якому діє сила права, а не право сили. Маємо спільно зробити цей світ реальністю. Маємо забезпечити справедливість. Відповісти за скоєні воєнні злочини мають усі. Російський солдат — за зґвалтування української жінки. Російське керівництво — за зґвалтування міжнародного права.

Підписання угоди з Радою Європи про створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України — вагома віха на цьому шляху. Для мене важливо, що політичний старт процесу ми дали у Львові. Це повернення ролі України в міжнародному кримінальному праві. І на це ми маємо спиратися в роботі у світі — повертати наш авторитет там, де він несправедливо забутий або підступно вкрадений.

Україна також твердо налаштована використати власний гіркий досвід війни для заповнення наявних прогалин у міжнародному гуманітарному праві.

Лише невідворотність покарання здатна змусити Росію та інших потенційних правопорушників дотримуватися міжнародного гуманітарного права.

Міжнародне співтовариство має повернутися до неухильного виконання норм і принципів міжнародного гуманітарного права. Його недотримання має бути причиною для автоматичних санкційних заходів. Ми маємо говорити також про превентивні дії.

Саме тому цього року на 76-ту річницю підписання Женевських конвенцій про захист жертв війни ми ініціювали створення Платформи з прогресивного розвитку міжнародного гуманітарного права. Маємо виявити прогалини та в перспективі їх заповнити.

У нашій роботі з договірно-правовою базою ми керуємося простим принципом власних стратегічних інтересів. Ми маємо працювати над тим, що робить нас сильнішими. Ми маємо позбутися того, що нас послаблює.

Саме спираючись на це правило, ми ухвалили непросте, але необхідне політичне рішення про припинення виконання нерелевантних зобов'язань за Оттавською конвенцією. Переконані, що цей крок є необхідним і відповідним рівню загроз, адже йдеться про виживання та збереження України як суверенної, незалежної та вільної держави.

Наша сила не лише військова. В умовах повномасштабної війни ми змогли зберегти свій статус гаранта глобальної продовольчої безпеки. Попри постійний прицільний російський терор, Одеса залишається важливим світовим портом, а наш транспортний коридор Чорним морем — артерією життя. Завдяки ініціативі Президента Зеленського «Зерно з України», фінансово підтриманої з боку наших партнерів, Україна безоплатно відправляє зерно в ті країни, що цього найбільше потребують.

Ми розбудовуємо нову інфраструктуру взаємодії з партнерами. Україна посідає належне місце в роботі інституалізованих багатосторонніх форматів, серед яких «Веймар+» чи «Нордично-Балтійська вісімка», а також саміти «Україна — Південно-Східна Європа» та «Україна — Північна Європа». Ми не лише доєднуємося до наявних форматів, а й створюємо власні. Продовжуємо розвивати Люблінський трикутник. А наш новий формат із Молдовою та Румунією отримав назву Одеський трикутник. Назва на честь українського топоніма — це важливий сигнал нашої суб'єктності та сили української дипломатії. Започаткували також формат взаємодії «Україна + Бенілюкс». Поглиблюємо та конкретизуємо взаємодію з нашими стратегічними партнерами.

Наприклад, підписано історичну Угоду про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії.

Ми розширюємо глобальну присутність України у світі. Протягом попередніх півтора року відкрито 10 посольств: у Ботсвані, Гані, ДРК, Кот-д'Івуарі, Мавританії, Мозамбіку, Республіці Філіппіни, Руанді, Султанаті Оман, Танзанії. Відкрили Генконсульство в Мумбаї. До кінця 2025 року заплановано відкриття ще 4 посольств — у Домініканській Республіці, Еквадорі, Панамі, Східній Республіці Уругвай — та понад 10 нових консульських установ, зокрема в Іраку, Італії, Німеччині, Румунії, Словаччині та по дві — у Польщі й Франції. Плануємо підвищити рівень чинних установ — консульств України в Анталії та Гданську — до генеральних. Ми знижуємо нашу присутність на Кубі. Водночас ресурс використовуємо для посилення присутності в регіоні.

Ми запроваджуємо посаду Надзвичайного й Повноважного Посла України при ЮНЕСКО. Наша культурна спадщина — це також наша сила.

Вперше в історії долучили до цього річної наради послів і генконсулів також почесних консулів України у світі та іноземних почесних консулів в Україні. В роботі перебуває відкриття 32 почесних консульств у світі. Ми більше використовуватимемо цей унікальний інструмент дипломатії.

Будівля Міністерства закордонних справ на Михайлівській відома як «будинок, з якого видно весь світ». Проте в цьому світі ми не спостерігачі.

Це наша дипломатія сили доводить щодня.

Третє. Пріоритети.

На липневій нараді з послами та генконсулами ми визначили сім пріоритетів.

Перший пріоритет дипломатії сили очевидний. Це посилення нашої оборони. Посилення спроможностей на фронті задля посилення позицій за столом переговорів. Маємо остаточно перейти від надання союзниками зброї «зі складів» чи замовлень у свого ОПК до інвестицій у нашу «оборонку», локалізації їхніх виробничих потужностей в Україні та спільного виробництва.

Другий пріоритет — посилення тиску на Росію та її поплічників. Безперечно, кожен новий санкційний пакет є успіхом. Але кожен обстріл доводить, що цього недостатньо. Що Росії, на жаль, досі вдається обходити санкції. Вона досі має доступ

до сировини, критичних компонентів, обладнання та програмного забезпечення.

Необхідними є координація й синхронізація санкцій України та партнерів; розширення санкцій на стратегічні галузі російської промисловості; зниження ціни на російську нафту; заборона всіх морських послуг, пов'язаних з експортом нафти; посилення експортного контролю та протидії обходу санкцій; зміцнення санкцій проти «тіньового флоту»; блокування критичного імпорту; заборона на експорт новітніх технологій; впровадження санкцій проти «Роскосмосу» та «Росатому»; відключення решти великих російських банків від SWIFT; припинення діяльності іноземних компаній у Росії; вторинні санкції.

Третій пріоритет — відновлення справедливості. Це і притягнення воєнних злочинців до відповідальності, і повернення наших людей додому.

Наша мета — забезпечити приєднання якнайбільшої кількості держав до Розширеної часткової угоди про Керівний комітет Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України. Він має якнайшвидше почати роботу. Керівництво Росії має знати, що імунітету в них немає.

У центрі нашої уваги — повернення викрадених українських дітей. Наші результати мають бути співмірні з масштабами злочину депортації. Ініціатива Президента «Bring Kids Back» та Міжнародна коаліція за повернення українських дітей — це дієві інструменти.

Працюємо над тим, щоби зрушити конфіскацію знерухомлених активів. Європа не може бути надійним банком для воєнних злочинців. Російські державні кошти мають бути спрямовані на нашу оборону та відновлення.

Четвертий пріоритет — ресурси для відновлення та розвитку. Відбудова — це не завдання на завтра. Це процес, що триває сьогодні.

Відбудова України — це так само великий бізнес-проект. З великими прибутковими можливостями. Вже зараз ми працюємо над конкретним наповненням цього проекту.

Водночас поширюємо розуміння, що нам можна не лише допомагати, а з нами можна вигідно торгувати. Інвестиції в Україну — це інвестиції в майбутнього члена ЄС.

П'ятий пріоритет — ЄС і НАТО. Україна — не пасивний кандидат у черзі, а провідний співтворець спільної архітектури безпеки та захисник цінностей, що визначають Європу.

Неприйнятна ситуація, коли одна країна, Угорщина, блокує весь процес розширення. Зловживаючи своїм статусом країни ЄС і НАТО.

Разом із партнерами ми шукаємо реальні механізми подолання угорського вето. Важливо обстоювати нероздільність європейського шляху України та Молдови.

У взаємодії з НАТО наша тактична мета — посилення нашої оборони. Важливо розвивати нову ініціативу Альянсу «Prioritised Ukraine Requirements List». В межах цієї багатомільярдної програми європейські союзники купують у США зброю для України.

Шостий пріоритет — публічна дипломатія та комунікація.

Від України не може бути втоми. Ми більше залучатимемо до нашої підтримки не лише експертні спільноти, а й місцевий шоубізнес, спортсменів та інших лідерів громадської думки. Не лише тих, хто каже те, що ми хочемо чути. А насамперед тих, кого чують у ваших країнах. Голос України має бути чуто.

Сьомий пріоритет — захист і підтримка мільйонів українців за кордоном. Маємо не просто розширювати присутність, а й підвищувати якість. За допомоги системи «е-Консул» ми вже підвищуємо доступність консульських послуг.

Наші співвітчизники за кордоном — це наша сила. Маємо зберегти та правильно використати її. Ми й надалі працюватимемо над спрощенням доступу до консульських послуг, а також мудрим та ефективним втіленням закону про множинне громадянство.

* * *

Як я писав на початку, Україна сьогодні, можливо, не зовсім «дипломатична» в повсякденному сенсі цього слова. Проте я гордо можу сказати, що українська дипломатія сьогодні в пошані у світі. Ми фахово та самовіддано працюємо.

Ми не «дипломатичний фронт». Фронт у нас один, і люди там носять не костюми з краватками.

Проте ми — дипломатична команда. І ми граємо на результат.

Наш результат окреслений чітко. Це всеосяжний, справедливий і сталий мир.

Ми обов'язково його досягнемо.